

Część trzecia skrótu wystąpienia Autora na VI Konferencji Krakowskiej w czerwcu 2013 roku (część pierwsza tego skrótu – patrz: „PAUza Akademicka” 252; część druga: 255). Pełna wersja tego artykułu została opublikowana w kwartalniku „Nauka” (nr 4/2013).

Co stymuluje innowacje – czego Polska jeszcze nie zrobiła? (III)

5. Kolejnym istotnym celem inwestycji, także związanym z poprawą jakości edukacji w Polsce, jest **wsparcie konsolidacji rozproszonych uczelni wyższych oraz tworzenie w Polsce nowych międzynarodowych jednostek naukowych, uprawiających naukę na najwyższym światowym poziomie**. Rozwijanie takich instytucji ma służyć tworzeniu nowych atrakcyjnych miejsc pracy dla młodych doktorów i liderów zespołów naukowych, w tym także obcokrajowców chcących przynajmniej przez kilka lat pracować naukowo w Polsce.

Konsolidacja uczelni powinna być przeprowadzona poprzez przeniesienie środka ciężkości z dydaktyki na naukę, promowanie najlepszych i najbardziej twórczych zespołów naukowych oraz reorganizację zespołów najsłabszych. W praktyce chodzi o stworzenie kilku w skali kraju prawdziwych uniwersytetów badawczych – ośrodków, które uczyłyby studentów, przyszłych pracowników innowacyjnej gospodarki, nie gotowej wiedzy, ale – kreatywności. Żeby znacząco wzmocnić siłę naukową naszego kraju, potrzebne jest także stworzenie nowego typu jednostek naukowych realizujących **Międzynarodowe Agendy Badawcze (MAB)**. Te nowe struktury zlokalizowane w Polsce byłyby miejscem, gdzie najlepsi uczeni z całego świata mogliby realizować swoje oryginalne badania naukowe. Jedną z głównych zasad ich działania powinno być posiadanie przez nie silnego zagranicznego partnera (lub partnerów) – takich jak Stowarzyszenie Maxa Plancka, CERN (Europejskie Centrum Badań Jądrowych), ETH (Eidgenössische Technische Hochschulen – szwajcarskie konsorcjum politechnik i instytutów technicznych), HHMI (Howard Hughes Medical Institute) i inne.

Kolejną propozycją, która może wpłynąć na wzrost naszej innowacyjności, jest wcielenie w życie nowej formy współpracy naukowej: **Wirtualnych Instytutów Naukowych**. Zespoły najlepszych uczonych z różnych ośrodków, wyselekcjonowanych na podstawie międzynarodowej oceny *peer review* i spełniających kryteria doskonałości naukowej oraz zdolności do komercjalizacji swoich wyników badawczych, pozostając pracownikami swoich macierzystych jednostek, współpracowałyby ze sobą

w ramach tychże wirtualnych instytutów. Dodatkowo fundusze uzyskane w ramach tej nowej inicjatywy pozwoliłyby nie tylko na prowadzenie badań naukowych na najwyższym poziomie, na stworzenie nowych miejsc pracy dla liderów zespołów, *post-doców* i doktorantów, ale także na komercjalizację uzyskanych wyników.

Stworzone od podstaw MAB-y oraz Wirtualne Instytuty Naukowe powinny posiadać profesjonalne Centra Transferu Technologii lub współpracować z takimi Centrami, zajmującymi się komercjalizacją wyników naukowych uzyskanych w tych jednostkach.

6. I wreszcie – konieczne są **inwestycje w rozwój partnerstwa nauki i przemysłu**, m.in. poprzez stworzenie oferty grantów typu *proof of concept*, rozwój działalności brokerów nauki/innowacyjności, zaangażowanie typu *venture capital* w innowacyjne firmy oraz otwieranie dostępu do parków wiedzy przy uniwersytetach badawczych firmom komercyjnym.

Słabym punktem partnerstwa nauki i przemysłu w Polsce jest brak nowych osiągnięć naukowych, które są jednocześnie na tyle dojrzałe komercyjnie, aby móc zainteresować inwestorów. Dzięki funduszom europejskim możemy rozwinąć narzędzia wspomagające ten proces. Chodzi o wspomaganie samych funduszy wysokiego ryzyka oraz wsparcie typu *proof of concept*, z powodzeniem stosowane w dobrze funkcjonujących systemach finansowania nauki za granicą. Na czym to polega? W ramach otwartych konkursów organizowanych przez instytucje dystrybuujące środki na finansowanie nauki, naukowcy, zarówno z firm, jak i uczelni i instytutów naukowych, mogliby uzyskać bezzwrotną dotację na zweryfikowanie i przygotowanie do komercjalizacji już uzyskanych oryginalnych wyników naukowych. Taka forma pomocy wypełniałaby moim zdaniem lukę istniejącą obecnie w obszarze wdrożeń osiągnięć naukowych do gospodarki: naukowcy nie są przygotowani merytorycznie ani finansowo do rozwinięcia swoich badań do fazy wymaganej przez rynek, z kolei biznes nie może sobie pozwolić na inwestycję w „kota w worku” – w badania dające szansę, ale nie gwarancję wygenerowania produktu, który sprawdzi się na rynku.

MACIEJ ŻYLICZ

Prezes Fundacji na rzecz Nauki Polskiej

(Ciąg dalszy nastąpi)

PAUza Akademicka – www.pauza.krakow.pl – tygodnik Polskiej Akademii Umiejętności i środowiska naukowego.

Rada Redakcyjna: Magdalena Bajer, Andrzej Białas, Aleksander Koj, Janusz Limon, Ewa Lipska, Stanisław Rodziński, Piotr Sztompka, Jerzy Vetulani, Marta Wyka, Jerzy Wyrozumski, Jakub Zakrzewski, Franciszek Ziejka.

Redakcja: Andrzej Białas – redaktor naczelny; Andrzej Kobos, Marian Nowy – redaktorzy; Adam Korpak, Krzysztof Skórczewski – grafika; Ryszard Otręba – „Galeria PAUzy”; Anna Michalewicz – dyrektor administracyjny; Witold Brzoskowski – fotokład; Wydawnictwo PAU – konsultacje.

Adres do korespondencji: Polska Akademia Umiejętności, 31–016 Kraków, ul. Sławkowska 17; e-mail: pauza@pau.krakow.pl

Oczekujemy na artykuły do 6 000 znaków (ze spacjami) i ilustracje w formacie JPEG o rozdzielczości 300 dpi.